

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ЗМІСТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

**ОЛІЙНИК Володимир Миколайович - народний депутат України, заступник
голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення
правоохоронної діяльності**

УДК 342.9 : 351.74

В статті розглянуто зміст забезпечення суспільної безпеки України. Охарактеризовано функції, форми, засоби та методи забезпечення суспільної безпеки України.

Ключові слова: *принципи, функції, громадська безпека, забезпечення, правопорядок.*

У юридичній літературі останніх років активно досліджуються питання забезпечення громадської безпеки України, оскільки громадська безпека сьогодні отримала статус глобальної проблеми, актуальної для всієї світової спільноти.

Незаконна міжнародна торгівля наркотичними й іншими психотропними речовинами, послаблення контролю над поширенням ядерної, хімічної, біологічної й іншої зброї масового ураження, політичний, національний екстремізм, акції інформаційної «війни», що поширюються, дезорієнтують світову громадськість, стрімке зростання кількості терористичних актів, випадків захоплення заручників – все це приводить до етнічних конфліктів, розпаду міждержавних зв'язків, стає чинником, що дестабілізує процеси демократичного розвитку нашої держави.

Дані чинники, природно, негативно впливають на стан забезпечення громадської безпеки України.

Науковою громадськістю визнається, що громадська безпека України, як і її забезпечення, представляє складний конкретно-історичний, соціально-правовий,

організаційний, культурологічний і тому подібний феномен, дослідження якого передбачає комплексний, з врахуванням даних різних галузей наукового знання, підхід.

Громадська безпека України прямо пов'язана з реалізацією різних функцій держави: перш за все, із забезпеченням прав, свобод і законних інтересів громадян; створення умов нормальної життєдіяльності і захищеності від внутрішніх і зовнішніх погроз.

Реалізація державою правоохоронної функції передбачає встановлення в нормативно-правових актах комплексу правових (зокрема, адміністративно-правових, інформаційно-правових) засобів забезпечення громадської безпеки України, які повинні мати попереджувальний характер і мати алгоритми (схеми дій) при виникненні загроз, що зазіхають на громадську безпеку.

Проблеми забезпечення громадської безпеки України органічно пов'язані з політичними, економічними, соціальними, державно-правовими реформами, що проводяться в країні, проблемами формування громадського суспільства, демократії, що вимагає системного їх осмислення.

У зв'язку з цим виникають завдання по подальшому розвитку норм законодавства, що діють у сфері забезпечення громадської безпеки, з врахуванням критичного осмислення національного і зарубіжного досвіду, але головне – наукового обґрунтування забезпечення громадської безпеки України

як сукупності понятійних категорій, що відображають систему стратегічних і тактичних заходів протидії погрозам громадській безпеці.

Загальнотеоретичним питанням забезпечення громадської безпеки в юридичній науці постійно присвячується увага, але проблеми забезпечення громадської безпеки залишаються актуальними. Це підтверджується значною кількістю наукових досліджень з даної проблематики, як вітчизняних, так і російських фахівців: В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, І. П. Голосніченка, В. К. Колпакова, Ю. М. Козлова, О. В. Кузьменко, С. О. Кузніченка, В. М. Плішкіна, О. П. Рябченко, Ю. О. Тихомирова. Однак, питання щодо визначення змісту громадської безпеки вивчені недостатньо. В існуючих наукових працях вони розглядалися фрагментарно або в рамках широкої адміністративно-правової проблематики, без комплексного підходу, що, у свою чергу, обумовлює необхідність подальшого наукового аналізу цього питання.

Мета статті полягає у тому, щоб на підставі всебічного аналізу наукових праць та нормативно-правових актів розробити авторське визначення адміністративно-правового змісту громадської безпеки.

Під забезпеченням розуміється проведення державної політики у сфері громадської безпеки, направленої на створення і підтримку необхідного рівня захищеності об'єктів безпеки, здійснення заходів і засобів нормативно-правового, організаційного, правоохоронного й іншого характеру, адекватних погрозам життєвоважливих інтересів особи, суспільства і держави [1, 218].

Зміст забезпечення громадської безпеки складає діяльність по реалізації відповідних функцій, що здійснюються у встановлених формах і визначеними законодавством засобами і методами. У функціях виявляються суть, зміст, цілі і завдання забезпечення безпеки [2, 72-78].

За допомогою функцій досягаються цілі забезпечення безпеки, бо реалізація функцій, різних за змістом, але взаємозв'язаних, складає суть забезпечення безпеки. Функ-

ція як певний вид діяльності по забезпеченню безпеки характеризується певною самостійністю, однорідністю і повторюваністю. Вона за допомогою відповідної їй організаційної структури забезпечує виконання завдань забезпечення безпеки. Кожна функція має свою сферу дії і здійснюється властивими саме їй методами. У зв'язку з цим функції забезпечення громадської безпеки за змістом виконуваних завдань підрозділяються на загальні (штабні), властиві всій системі безпеки в цілому і окремим її суб'єктам; спеціальні, що впливають на окремі сфери забезпечення громадської безпеки; забезпечуючі (допоміжні) функції, що обслуговують процеси реалізації спеціальних функцій.

Загальні (штабні) функції забезпечення громадської безпеки. До даної групи функцій відносяться: дослідження проблем підвищення ефективності управління і забезпечення громадської безпеки на різних рівнях (міжнародному, державному і місцевому) у звичайних умовах і в надзвичайних ситуаціях; оцінка стану громадської безпеки, прогнозування тенденцій його розвитку; підготовка комплексних цільових програм забезпечення громадської безпеки; виявлення, оцінка, усунення, нейтралізація джерел загроз об'єктам громадської безпеки, а також контроль за їх станом, запобігання загрозам громадській безпеці.

Спеціальні функції забезпечення громадської безпеки. До цих функцій відносяться: забезпечення ефективного функціонування системи суб'єктів забезпечення безпеки; організація і проведення попереджуючих дій із захисту особистої і майнової недоторканості, прав, свобод і законних інтересів громадянина і людини; забезпечення умов для нормального функціонування органів державної влади, діяльності громадських об'єднань, підприємств, установ і організацій, у тому числі і в умовах надзвичайних ситуацій; вживання заходів по відновленню порушених прав і законних інтересів об'єктів безпеки; ліквідація наслідків прояву загроз громадській безпеці; притягнення до відповідальності осіб, що вчинили протиправні посягання на об'єкти громадської безпеки; підготовка

і підтримка на належному рівні готовності сил і засобів суб'єктів забезпечення громадської безпеки.

Забезпечуючі (допоміжні) функції. До складу даного виду функцій входять: правове, кадрове, фінансове, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності суб'єктів безпеки. Оскільки забезпечуючі функції покликані обслуговувати реалізацію загальних і спеціальних функцій, то від них багато в чому, а буває і повністю залежить ефективність діяльності по забезпеченню громадської безпеки.

Способи забезпечення громадської безпеки. Складний, багатобічний характер сфери громадської безпеки обумовлює різні способи її забезпечення. Залежно від галузей права, що регулюють відносини у сфері громадської безпеки, і специфіки заходів, за допомогою яких забезпечується безпека, можуть бути виділені наступні способи забезпечення громадської безпеки: адміністративно-правовий, кримінально-правовий, цивільно-правовий, оперативно-розшуковий.

Забезпечення громадської безпеки адміністративно-правовими способами здійснюється за допомогою регулювання нормами адміністративного права суспільних відносин у сфері безпеки; здійснення заходів організаційного характеру; реалізації адміністративно-правових норм; вживання адміністративно-правових засобів запобігання і протидії загрозі громадській безпеці; припинення правопорушень, що зазіхають на безпеку; притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності та ін. [3, 19-21].

Забезпечення громадської безпеки кримінально-правовими способами здійснюється з використанням передбачених кримінальним і кримінально-процесуальним законодавством заходів примусу; залучення винних до кримінальної відповідальності за злочини, що зазіхають на громадську безпеку; застосування покарання до винних осіб у порядку, встановленому кримінальним і кримінально-процесуальним законодавством [4, 284].

Забезпечення громадської безпеки цивільно-правовими способами полягає у

вживанні цивільно-правових засобів, направлених на охорону прав власників і їх законних інтересів; у відшкодуванні матеріального і морального збитку, заподіяного протиправними діями у сфері забезпечення громадської безпеки.

Забезпечення громадської безпеки оперативно-розшуковими способами здійснюється відповідно до Закону України від 18.02.1992 № 2135-XII «Про оперативно-розшукову діяльність» [5]. Органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, у межах своїх повноважень проводять гласно і негласно оперативно-розшукові заходи в цілях захисту життя, здоров'я, прав і свобод людини і громадянина, власності, забезпечення безпеки суспільства і держави від злочинних посягань.

За допомогою оперативно-розшукових засобів виявляються, запобігають і розкриваються злочини, що зазіхають на громадську безпеку, а також виявляються і встановлюються особи, що готують, здійснюють або такі, що вчинили злочини у сфері безпеки; здійснюється розшук осіб, що приховуються від органів слідства і суду, що ухиляються від кримінального покарання, а також розшук безвісті зниклих, добувається інформація про події або дії, що створюють загрозу громадській безпеці [6, 187].

Таким чином, різні способи і засоби забезпечення громадської безпеки відповідно обумовлюють існування ряду організаційно-правових напрямів діяльності по забезпеченню громадської безпеки. Ці напрями мають своє призначення і особливості. До основних загальновизнаних напрямів діяльності по забезпеченню безпеки відноситься адміністративна (управлінська), кримінально-процесуальна, оперативно-розшукова види діяльності.

Література:

1. Загальна теорія держави і права: Підручник / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Рогачова та ін. / За ред. М. В. Цвіка та ін. – Х.: Право, 2002. – 428 с.

2. Ольховський Є. Б. Громадська безпека – об'єкт адміністративно-правової охорони, її соціально-правова характеристика // Проблеми правознавства та правоохо-

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто зміст забезпечення громадської безпеки України. Охарактеризовано функції, форми, засоби та методи забезпечення громадської безпеки України.

SUMMARY

Maintenance of providing of public safety of Ukraine is considered in the article. Functions, forms, facilities and methods of providing of public safety of Ukraine, are described.

ронної діяльності : Зб. наук. ст. ДІВС при ДонНУ. – Донецьк, 2002. – No 1. – С. 72–78.

3. Бандурка О. М. Роль адміністративного законодавства в зміцненні правопорядку. Проблеми охорони громадського порядку і вдосконалення законодавства : матеріали наук.практ. конф. – Х., 2001. – С. 19–21.

4. Копан О.В. Забезпечення внутрішньої безпеки України: теоретико-управлінські засади. Введення в поліцейську страте-

гію / О.В. Копан. – К.: НАВС України, 2001. – 423 с.

5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII [Електронний варіант] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

6. Корнієнко М.В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки. / М.В. Корнієнко. – Дніпропетровськ, «Україна», 2001. – 430 с.